

Οικονομικές επιπτώσεις του Covid-19 στις χώρες των Βαλκανίων

Η περίπτωση της Βόρειας Μακεδονίας

Παρουσίαση:

Μπέττυ Λάρδα

Προϊσταμένη Γραφείου ΟΕΥ-Σκοπίων

Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄

(Σκόπια, Δεκέμβριος 2020)

Θέματα παρουσίασης

1. Γενικά οικονομικά στοιχεία για τη Βόρεια Μακεδονία
2. Πως έχει επηρεάσει η πανδημία τη χώρα
3. Οικονομικά μέτρα που έλαβε η Κυβέρνηση της Βόρειας Μακεδονίας κατά την πανδημία
4. Πώς και αν έχουν επηρεαστεί οι εμπορικές συναλλαγές με την Ελλάδα

Οικονομικοί Δείκτες της Βόρειας Μακεδονίας (1)

Οικονομικός Δείκτης	2016	2017	2018	2019
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (τρέχουσες τιμές - δισ. ευρώ)	9,7	10,1	10,7	11,3
ΑΕΠ Μεταβολή % (σε πραγματικούς όρους)	2,8	1,1	2,7	3,6
Κατά κεφαλήν ΑΕΠ (ευρώ)	4.659	4.839	5.153	0
Ανεργία (%)	23,7	22,4	20,7	17,3
Πληθωρισμός (%)	-0,2	1,4	1,5	0,8
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (σε εκατ. ευρώ)	-275	-105	-15	-314
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (ως ποσοστό του ΑΕΠ)	-2,9	-1,0	-0,1	-2,8
Δημοσιονομικό ισοζύγιο (% ΑΕΠ)	-2,7	-2,7	-1,8	-2,0
Δημόσιο Χρέος (% ΑΕΠ)	48,8	47,7	48,6	48,9
Ακαθάριστο εξωτερικό χρέος (% ΑΕΠ)	74,7	73,4	73,3	72,2

Οικονομικοί Δείκτες της Βόρειας Μακεδονίας (2)

Οικονομικός Δείκτης	2016	2017	2018	2019
Εξαγωγές (σε εκατ. ευρώ)	4.390,3	5.018,7	5.872,5	6.421,6
Εισαγωγές (σε εκατ. ευρώ)	6.176,5	6.834,9	7.676,3	8.436,3
Εμπορικό ισοζύγιο (σε εκατ. ευρώ)	-1.786,2	-1.816,2	-1.803,8	-2.014,7
Εξαγωγές προς Ελλάδα (ΣΤ.ΥΠ. Βόρειας Μακεδονίας σε εκατ. ευρώ)	148,9	180,0	190,5	172,8
Εισαγωγές από Ελλάδα (ΣΤ.ΥΠ. Βόρειας Μακεδονίας σε εκατ. ευρώ)	450,5	546,1	650,6	683,7
ΑΞΕ στη Βόρεια Μακεδονία (συν. κεφάλαια – απόθεμα τέλος έτους - σε εκατ. ευρώ)	4.657,3	4.657,3	5.307,0	5.704,1
Ελληνικές ΑΞΕ στη Βόρεια Μακεδονία (απόθεμα – σε εκατ. ευρώ)	463,4	473,9	488,3	518,3
Μέσος μηνιαίος καθαρός μισθός (σε ευρώ)	363	373	395	410
Μέση τιμή συναλλαγματικής ισοτιμίας (Δηναρίου/Ευρώ)	61,6	61,5	61,5	61,5
Μέση τιμή συναλλαγματικής ισοτιμίας (Δηναρίου/Δολαρίου)	55,7	54,6	52,1	55,0

Προβλέψεις για το τρέχον έτος - Επιπτώσεις πανδημίας

- Το **2020** αναμένονται απώλειες στην οικονομία και σημαντική ύφεση, λόγω της πανδημίας COVID-19 και των μέτρων που αναγκάστηκε να εφαρμόσει η Κυβέρνηση για την αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης.
- Η ύφεση της οικονομίας αναμένεται να κυμανθεί για το 2020 στο **4,4%**, ενώ αναθεωρήθηκε και το **ποσοστό του πληθωρισμού στο 1%**.
- Η έκθεση της **Παγκόσμιας Τράπεζας** δείχνει ότι όλες οι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων θα υποφέρουν από ύφεση, ωστόσο η Βόρεια Μακεδονία θα επηρεαστεί λιγότερο από αυτή, σε σύγκριση με την υπόλοιπη περιοχή.
- Ένα από τα κυριότερα προβλήματα της οικονομίας της Βόρειας Μακεδονίας είναι η **ανεργία**. Ο συνολικός αριθμός απασχολούμενων ανήλθε στο 2019 σε 797.651 (από 759.054 το 2018). Για το **2020**, λόγω της πανδημίας, εκτιμάται ότι η **ανεργία θα ακολουθήσει αυξητικούς ρυθμούς**.
- Όσον αφορά στις **Άμεσες Ξένες Επενδύσεις (ΑΞΕ)**, θα πρέπει να αναφερθεί ότι πολλές από τις επενδύσεις αφορούν στη δραστηριοποίηση ξένων εταιρειών εντός των Τεχνολογικών και Βιομηχανικών Αναπτυξιακών Ζωνών (TBAZ), στις οποίες ισχύει ειδικό καθεστώς, ιδιαίτερα ευνοϊκό για τις επενδύσεις. Ωστόσο, τα οφέλη της πραγματικής οικονομίας από τις ΑΞΕ εντός των ανωτέρω ζωνών είναι αμφίβολα. Η Κυβέρνηση της Βόρειας Μακεδονίας έχει καταρτίσει Πρόγραμμα Οικονομικής Ανάπτυξης, το οποίο, σύμφωνα με δηλώσεις κυβερνητικών στελεχών, στοχεύει στον εξορθολογισμό των παρεχόμενων ενισχύσεων και στην τόνωση του εγχώριου επιχειρείν.

Πως έχει επηρεάσει η πανδημία τη χώρα;

- Το 2020 αναμένεται **επιβράδυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης και μείωση των εξαγωγών και των επενδύσεων**, λόγω των επιπτώσεων των μέτρων για την αντιμετώπιση της πανδημίας, αλλά και της γενικότερης ανησυχίας που προκαλεί η αβεβαιότητα ως προς την εξέλιξη της κατάστασης.
- Η Κυβέρνηση θα αναγκασθεί να **αυξήσει τις δαπάνες** της σε μια προσπάθεια να **τονώσει την οικονομία** και να αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της κρίσης, με αποτέλεσμα να **αυξηθούν τα επίπεδα ελλείμματος και χρέους**.
- Περαιτέρω, αναμένεται **αύξηση της φτώχειας**, καθώς οι επιχειρήσεις που συνέβαλαν περισσότερο στη μείωσή της στο παρελθόν (τουρισμός και μεταποίηση) έχουν ήδη υποστεί σημαντικές ζημιές.
- Οι έρευνες καταδεικνύουν ότι επλήγησαν κυρίως οι τομείς φιλοξενίας, τουρισμού και μεταφορών, αλλά και η αγορά εργασίας - απασχολούμενοι και καταναλωτές.
- *Η πανδημία επηρέασε σοβαρά το 82% των επιχειρήσεων, με τις πολύ μικρές εταιρείες να πλήττονται περισσότερο και τις μεγάλες εταιρείες να επιδεικνύουν μεγαλύτερη ανθεκτικότητα.*

Οικονομικά μέτρα για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του Covid-19

- Από την αρχή της πανδημίας, η Κυβέρνηση της Βόρειας Μακεδονίας έχει εφαρμόσει **τέσσερις (4) δέσμες (πακέτα) οικονομικών μέτρων**.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα εξής:

- Το α' και β' πακέτο οικονομικών μέτρων κυμάνθηκαν από **200 έως 250 εκατ. ευρώ**, ήτοι 2% του ΑΕΠ.
- Στις 17 Μαΐου τρέχοντος, η Κυβέρνηση της Βόρειας Μακεδονίας παρουσίασε το γ' πακέτο οικονομικών μέτρων ύψους **355 εκατ. ευρώ** (στο 5,5% περίπου του ΑΕΠ).
- Στις 27 Σεπτεμβρίου 2020, η Κυβέρνηση υιοθέτησε την δ' δέσμη οικονομικών μέτρων, ύψους **470 εκατ. ευρώ**. Το τέταρτο πακέτο μέτρων ενσωματώνει 31 μέτρα, παρέχοντας άμεση στήριξη στην οικονομική και κοινωνική ασφάλιση των πολιτών, καθώς και την τόνωση της ιδιωτικής κατανάλωσης. Καλύπτει όλες τις επιχειρήσεις και επικεντρώνεται στην υποστήριξη της διατήρησης θέσεων εργασίας, των ευάλωτων ομάδων, των ανέργων κ.λπ.

Οικονομικά μέτρα της ΒΜ στο πλαίσιο της πανδημίας (1)

Στο α' και β' πακέτο μέτρων συμπεριλαμβάνονται:

- **Πάγωμα των τιμών βασικών προϊόντων** διατροφής, φαρμάκων και προϊόντων απολύμανσης
- **Καθορισμός ορίου ανώτατων τιμών** για ορισμένα προϊόντα στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο (πλαφόν), και ειδικότερα για "ιατρικά υλικά, ιατρικό εξοπλισμό και συσκευές".
- **Απαγόρευση των εξαγωγών σίτου και αλεύρων σίτου** προς όλες τις χώρες (στις 3 Απριλίου τρέχοντος, το Υπουργείο Οικονομίας της Βόρειας Μακεδονίας αποφάσισε την άρση της απαγόρευσης εξαγωγής αλεύρων).
- **Κατάργηση όλων των τελωνειακών τελών για βασικά προϊόντα** (όπως προϊόντα σίτου, ηλιέλαιο, ζάχαρη, προϊόντα υγιεινής, μάσκες, ιατρικές στολές κ.λπ.).
- **Απαγόρευση εξαγωγών** ιατρικού εξοπλισμού και προμηθειών, εκτός εάν έχει εκδοθεί ειδική άδεια από το εδώ Υπουργείο Υγείας.
- **Κατάργηση όλων των τελωνειακών τελών** για όλα τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και τα αναλώσιμα που εισάγονται στη Βόρεια Μακεδονία, για τις ανάγκες αντιμετώπισης της τρέχουσας κατάστασης.
- **Κατάργηση του συντελεστή εισαγωγικού δασμού για τα ιατρικά είδη**, σε συνέχεια της απαλλαγής των τελωνειακών τελών για όλα τα ιατροτεχνολογικά προϊόντα και τα ιατρικά είδη που εισάγονται στη Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας.
- **Εξασφάλιση 5,7 εκατ. ευρώ για δάνεια** σε πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, των οποίων η οικονομική δραστηριότητα επηρεάστηκε από το ιό COVID-19, μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας της Βόρειας Μακεδονίας, με ευνοϊκότερους όρους: μεγαλύτερες περίοδοι χάριτος, μεγαλύτερες περίοδοι αποπληρωμής και χαμηλότερα επιτόκια από τα συνήθη δάνεια.

Οικονομικά μέτρα της ΒΜ στο πλαίσιο της πανδημίας (2)

Επίσης, στο α' και β' πακέτο μέτρων συμπεριλαμβάνονται:

- **Εξασφάλιση 16,26 εκατ. ευρώ για την επιδότηση** κατά 50% των **εργασιακών εισφορών**, στους τομείς του τουρισμού, της εστίασης-φιλοξενίας, των μεταφορών, και άλλων θιγόμενων τομέων, για τις επιχειρήσεις που επηρεάζονται από τα κυβερνητικά μέτρα, με στόχο τη διασφάλιση των θέσεων εργασίας.
- **Αναστολή προκαταβολών ΦΠΑ** για τρεις μήνες (Απρίλιος-Ιούνιος), για τις περισσότερες θιγόμενες εταιρείες, προς διευκόλυνση των προβλημάτων ρευστότητας.
- **Μείωση ορισμένων από τα τέλη υπέρ τρίτων**, π.χ. μείωση κατά 50% του γενικού τέλους ποινής (για καθυστερημένες πληρωμές) και 50% του χρηματικού τέλους για καθυστερήσεις στις υποχρεώσεις προς το δημόσιο.
- **Πρόταση μεταφοράς όλων των διαθέσιμων πόρων** (1,2 εκατ. ευρώ) **για τη στήριξη του τουρισμού**, ο οποίος είναι ένας από τους πλέον θιγόμενους τομείς που απασχολεί περίπου 70.000 άτομα, στο Ταμείο Τουρισμού.
- **Μείωση των επιτοκίων υπερημερίας**, από 10% σε 5% για τις επιχειρήσεις και από 8% σε 4% για ιδιώτες.
- **Μείωση κατά 50% της προμήθειας στα μητρώα των φορολογικών ταμείων**. Έγινε σύσταση και προς τις τράπεζες να μειώσουν και από πλευράς τους τις προμήθειες πληρωμών που επιβάλλουν.
- **Αναβολή προκαταρκτικών διαδικασιών για την έναρξη διαδικασίας πτώχευσης και της κίνησης πτωχευτικής διαδικασίας** κατά του οφειλέτη που έχει κηρυχθεί σε πτώχευση, καθ' όλη τη διάρκεια της κατάστασης έκτακτης ανάγκης.
- **Τροποποίηση του νόμου** περί υποχρεώσεων αναφορικά με τις πράξεις ανοικτής αγοράς, ως προς τον **καθορισμό των επιτοκίων** από την Κεντρική Τράπεζα της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας.
- **Άμεσες ενισχύσεις σε αυτοαπασχολούμενους** (όπως τεχνίτες) και πρόβλεψη για επιδοτήσεις έως 14.500 δηνάρια ανά άτομο, για την περίοδο Απριλίου-Μαΐου.

Οικονομικά μέτρα της ΒΜ στο πλαίσιο της πανδημίας (3)

Στο γ' πακέτο μέτρων συμπεριλαμβάνονται:

- 16 εκατ. ευρώ για **κάρτες αγορών** ύψους 150 ευρώ για την αγορά εγχώριων προϊόντων από περίπου 100.000 πολίτες.
- **Κουπόνια εσωτερικού τουρισμού** ύψους 100 ευρώ και κάρτα πληρωμών για το σπίτι αξίας 50 ευρώ. Το μέτρο αυτό αφορά σε όλους τους εργαζόμενους με καθαρές μηνιαίες μισθολογικές αποδοχές μικρότερες από 15.000 δηνάρια (243,7 ευρώ) και χωρίς άλλη πηγή εισοδήματος.
- **Οικονομική βοήθεια ύψους 12 εκατ. ευρώ για 100.000 νέους** (100 ευρώ για την κάλυψη των πανεπιστημιακών διδασκτρων, καθώς και της στέγασης σε εστίες). Κουπόνια αξίας 500 ευρώ για τη συγχρηματοδότηση δεξιοτήτων και την απόκτηση ειδικών γνώσεων τεχνολογίας της πληροφορίας.
- **Χρηματικές αποζημιώσεις** σε όσους έχασαν τις θέσεις εργασίας τους από 11 Μαρτίου έως 30 Απριλίου.
- **Δάνεια μηδενικού επιτοκίου** μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας της Βόρειας Μακεδονίας για μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Πιστωτική γραμμή ύψους 31 εκατ. ευρώ για τη **στήριξη των γυναικών, των νέων και τη ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων**, παρέχοντας επιχορηγήσεις (μη επιστρεπτέα κεφάλαια) σε επιχειρήσεις που ανήκουν σε γυναίκες ή απασχολούν νέους και είναι προσανατολισμένες στις εξαγωγές ή εφαρμόζουν καινοτομία και ψηφιοποίηση.
- **125 εκατ. ευρώ σε επιχειρήσεις προσανατολισμένες στις εξαγωγές**, καθώς και ως εγγύηση για τη διασφάλιση των τελωνειακών οφειλών, ενώ 25 εκατ. ευρώ στον ιδιωτικό τομέα για νέες αγορές, ανταγωνιστικότητα και εκσυγχρονισμό.
- **1 εκατ. ευρώ στις επιχειρήσεις κλωστοϋφαντουργίας** για τη δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας για νέες αγορές.
- 1,6 εκατ. ευρώ για **καινοτόμα προϊόντα** και για τη μετατροπή του εθνογραφικού χωριού στο Nerezi σε κοινότητα καινοτομίας της Βόρειας Μακεδονίας (Startup village).

Οικονομικά μέτρα της ΒΜ στο πλαίσιο της πανδημίας (4)

Επίσης, στο γ' πακέτο μέτρων συμπεριλαμβάνονται:

- Οικονομική στήριξη μικρομεσαίων επιχειρήσεων του **αγροτικού τομέα με 5 εκατ. ευρώ**, μέσω της Αναπτυξιακής Τράπεζας.
- **Κρατική ενίσχυση 20 εκατ. ευρώ για επενδύσεις και τόνωση της ρευστότητας στην αγορά.** Σύμφωνα με διάταγμα που εξέδωσε η Κυβέρνηση στις 9.6.2020, με σκοπό την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, οι ιδιωτικές εταιρείες που συνέχισαν να δραστηριοποιούνται κατά τη διάρκεια της πανδημίας και εξακολουθούν να επενδύουν στην ανάπτυξή τους, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς τους και στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής διαδικασίας, θα ενισχυθούν οικονομικώς με κρατική χρηματοδότηση συνολικού ύψους 20 εκατ. ευρώ.
- **Παράταση της ισχύος των μέτρων για μισθολογική ενίσχυση τον Ιούνιο του 2020**
- Άμεση ενίσχυση 14.500 δηνάρια (περίπου 250 ευρώ) τον Ιούνιο τ.έ., για κάθε εργαζόμενο στις ιδιωτικές εταιρείες που επλήγησαν από την κρίση.
- **Κανονισμός για την εφαρμογή του Νόμου περί των Δημοτικών Φόρων (Law on Communal Taxes).** Ο νέος κανονισμός για την εφαρμογή του Νόμου περί των Δημοτικών Φόρων κατά τη διάρκεια της κατάστασης έκτακτης ανάγκης επιτρέπει την καταβολή αποζημιώσεων σε ιδιοκτήτες επιχειρήσεων στον τομέα του τουρισμού και της τροφοδοσίας, οι οποίοι υπέστησαν απώλειες και ζημιές λόγω της υγειονομικής κρίσης. Ο κανονισμός μειώνει τα έξοδα για τη χρήση του δημόσιου χώρου μπροστά από τις εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων, από 5-15 δηνάρια ανά τετραγωνικό μέτρο/ ανά ημέρα σε 1-15 δηνάρια.

Οικονομικά μέτρα της ΒΜ στο πλαίσιο της πανδημίας (5)

Στο δ' πακέτο μέτρων συμπεριλαμβάνονται:

- Συνέχιση της στήριξης για την **καταβολή των μισθών** τους τελευταίους τρεις μήνες του τρέχοντος έτους (Οκτώβριο, Νοέμβριο και Δεκέμβριο).
- **Κάρτα πληρωμής** για αγορές εγχώριων προϊόντων ύψους 6.000 δηναρίων.
- **Χρηματοδοτική υποστήριξη** συνολικού ύψους 44 εκατ. δηναρίων για το 2020 θα λάβουν και φοιτητές (884) και μαθητές (347) για εκπαιδευτικούς σκοπούς.
- **Παράταση της περιόδου χάριτος για τα άτοκα δάνεια** της γραμμής Covid-19 σε πληγέντες επαγγελματίες της υγειονομικής κρίσης.
- **Επιστροφής του τουριστικού τέλους**, που εισπράχθηκε την περίοδο του 2019, ύψους 2 εκατ. ευρώ.
- **Επιχορηγήσεις** για χώρους παιδικής απασχόλησης, εστιατόρια μαζικών συνεστιάσεων (π.χ. γαμήλιες δεξιώσεις), ταξιδιωτικά γραφεία, κατώτατους μισθούς εργαζομένων σε ταξιδιωτικά γραφεία.
- **Άτοκα δάνεια** ύψους έως 100 εκατ. ευρώ θα είναι και πάλι διαθέσιμα, ενώ παράλληλα προβλέπονται νομοθετικές ρυθμίσεις για μείωση του ΦΠΑ στις υπηρεσίες τροφίμων-ποτών και εστιατορίων, σταθερά στο 10%. Το εκτεταμένο σύνολο μέτρων θα χρηματοδοτηθεί από δάνεια.
- «**Σαββατοκύριακο χωρίς ΦΠΑ**», για τις 10, 11 και 12 Οκτωβρίου τ.ε.

Εκτιμήσεις του ΟΗΕ για τις επιπτώσεις της πανδημίας στην καθημερινότητα των ανθρώπων

- Πέρα από την οικονομία, σημαντικός είναι ο αντίκτυπος της πανδημίας ως προς τον ψυχοκοινωνικό τομέα.
- Ειδικότερα, στην πρώτη φάση της πανδημίας, παρατηρήθηκαν φαινόμενα διακρίσεων, σε τοπικό και παγκόσμιο επίπεδο, εις βάρος ατόμων για τους οποίους υπάρχει υποψία ότι έχουν μολυνθεί ή βρίσκονται σε αυτοαπομόνωση.
- Επιπλέον, εκτιμάται πως ο αντίκτυπος είναι διαφορετικός για τους άνδρες και τις γυναίκες, με τις τελευταίες να είναι πιο ευάλωτες και να πλήττονται περισσότερο εργασιακά, εξ' αιτίας της πανδημίας του COVID-19.

Μέτρα που επηρεάζουν την καθημερινότητα στη Βόρεια Μακεδονία (στο δεύτερο κύμα της πανδημίας)

Ενδεικτική αναφορά ορισμένων μέτρων:

- Περιορισμός του **ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων εστίασης μέχρι τις 21:00**, εξαιρουμένων των καταστημάτων που προσφέρουν υπηρεσίες διανομής φαγητού ή σε πακέτο.
- **Απαγόρευση των συναθροίσεων άνω των 4 ατόμων** σε δημόσιους χώρους μετά τις 21:00, ενώ συνιστάται σε όλους τους πολίτες και αλλοδαπούς στη χώρα να αποφεύγουν την κυκλοφορία σε δημόσιους χώρους μετά τις 21:00, εκτός εάν υπάρχει σημαντικός λόγος.
- Κυβερνητικές συστάσεις προς τους πολίτες να **αποφεύγουν τους οικογενειακούς εορτασμούς** και τις συγκεντρώσεις άνω των 4 ατόμων σε σπίτια, όταν δεν πρόκειται για άτομα που συγκατοικούν.
- Στις δημόσιες υπηρεσίες **απασχόληση σε βάρδιες**, ώστε να περιοριστεί ο συνωστισμός τους χώρους εργασίας **κατά 50%**.

Πώς και αν έχουν επηρεαστεί οι εμπορικές συναλλαγές με την Ελλάδα;

- Ειδικότερα, ως προς το **διμερές εμπόριο Ελλάδος-Βορείου Μακεδονίας**, ο **όγκος εμπορίου** την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2020 έφθασε τα 315.527 χιλ. ευρώ, με μερίδιο 5,4% επί του συνολικού όγκου εξωτερικού εμπορίου, παρουσιάζοντας **μείωση 24,2%**, σε σχέση με την περίοδο Ιανουαρίου-Ιουνίου 2019.
- Το **σύνολο των ελληνικών εξαγωγών** στη Βόρεια Μακεδονία, την υπό εξέταση περίοδο, ήταν 224.471 χιλ. ευρώ, εμφανίζοντας **μείωση 30,4%**, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο πέρυσι. Οι **εξαγωγές** προϊόντων της Βορείου Μακεδονίας στην Ελλάδα έφθασαν τα 91.056 χιλ. ευρώ παρουσιάζοντας **μείωση 2,5%** σε σχέση με πέρυσι.
- Το **εμπορικό ισοζύγιο** παρέμεινε πλεονασματικό υπέρ της Ελλάδας, με πλεόνασμα 133.415 χιλ. ευρώ.
- Παρά τη μείωση των εξαγωγών της προς τη Βόρεια Μακεδονία, συγκριτικά με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους, η Ελλάδα παραμένει μεταξύ των σημαντικότερων εμπορικών εταίρων και χωρών προμηθευτών της Βορείου Μακεδονίας (στην **4η θέση, βάσει του όγκου εμπορίου**, κατά την υπό εξέταση περίοδο), διατηρώντας σε γενικές γραμμές σχετικά σταθερό μερίδιο αγοράς στη γείτονα χώρα.
- Γενικότερα, η μείωση των εμπορευματικών συναλλαγών το πρώτο εξάμηνο του 2020 δικαιολογείται κατά πολύ από τις επιπτώσεις της πανδημίας του κορωνοϊού στην οικονομική δραστηριότητα και το διεθνές εμπόριο.

Άλλες συνέπειες της πανδημίας στις σχέσεις Ελλάδος - Βόρειας Μακεδονίας

- Παρά τη μείωση, **οι εμπορευματικές μεταφορές** συνέχισαν να λειτουργούν ακόμη και στην πιο δύσκολη φάση της πανδημίας, διότι **ελήφθησαν άμεσα μέτρα και υγειονομικά πρωτοκολλά για τους μεταφορείς**.
- Παρά το παρατεταμένο κλείσιμο των συνόρων, η **εφοδιαστική αλυσίδα συνέχισε να προμηθεύει την αγορά**, παρά τις μικρές καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν σε παραδόσεις και παραλαβές.
- Αρνητικές επιπτώσεις από το κλείσιμο των συνόρων σημειώθηκαν στις **επιβατικές μεταφορές και κατ' επέκταση στον τουρισμό**, εξ' αιτίας της εξαιρετικά περιορισμένης διέλευσης φυσικών προσώπων από τα σύνορα.
- Επίσης, η **πανδημία επηρέασε και την τοπική οικονομία στη Βόρεια Ελλάδα**, με την απώλεια τμήματος της ιδιωτικής κατανάλωσης που προέρχεται από τους εξωτερικούς επισκέπτες.
- Η χώρα μας αποτελεί έναν κλασικό τουριστικό προορισμό για τους πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας, εξ' αιτίας κυρίως της εγγύτητας. Στο πλαίσιο αυτό, ευνοείται κυρίως η αγορά της Θεσσαλονίκης, στην οποία καταφεύγουν συχνά για ψώνια οι κάτοικοι της Βόρειας Μακεδονίας. Οι αγορές αυτές αποτελούν έμμεσες εξαγωγές για τη χώρα μας και, ασφαλώς, συντελούν στην τόνωση της **εγχώριας οικονομίας**.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας!

Στοιχεία επικοινωνίας:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΣΚΟΠΙΩΝ

Γραφείο Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ)

Δ/νση: 6, Borka Taleski str. 1000 Skopje

Τηλ.: [+389 2 3129456](tel:+38923129456), [3129458](tel:+38923129458)

E-mail: ecocom-skopje@mfa.gr